

Een artikel uit het blad 'de Spiegel' uit 1941, uit 'den oude doos' van de redactie.

Vijf-en-twintig *tegen EEN*



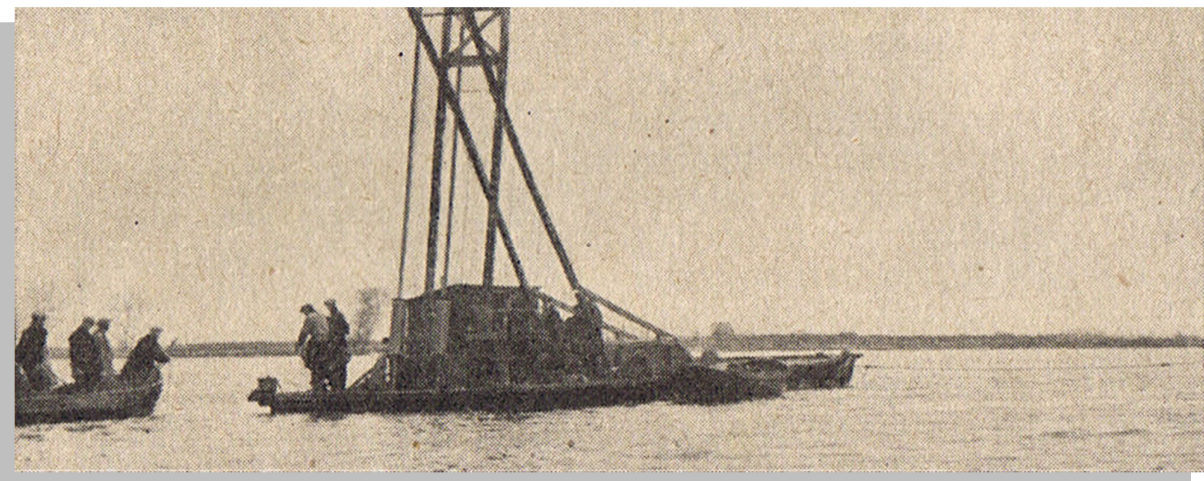
Een typisch Hollandsch bedrijf, de zalmvisscherij, beleeft nu en dan een vleugje van den goeden ouden tijd, toen er nog zalmen bij de vleet te verschalken waren, en de vangst inderdaad de groote inspanning van het werk goed kon maken. Maar die gouden tijden zijn al lang voorbij. De Maaszalm is reeds uitgestorven en de zalmen in de andere rivieren, onder andere in de Merwede, sterven uit omdat de fabrieken hun smering afvalwater in de rivieren laten afvloeien. De zalm is een edele visch, die een behoorlijk vischwater en bovendien een goede behandeling vereist en verdient.

Waarom is de zalm zoo duur ?

Ze heeft het echter niet gemakkelijk, want van alle kanten wordt op deze vette, goudglanzende en smakelijke prooi geloerd. Door de zeehonden, de walrussen en wel het ergst door den mensch, die er een aardig prijsje voor kan maken. Versche zalm is duur en ze kan ook duur zijn, omdat ze in kleine hoeveelheden te verorberen is, tenminste, als men zich geen nachtmerries op de hals wil halen, als gevolg van een te overvloedige zalmconsumptie.

Terwijl er soms voor een zalm van dertig pond wel tachtig gulden wordt betaald, is de beloning van de vischers in verhouding van de vette buit, maar heel mager. In café 'De drie Snoeken' te Hardinxveld, het centrum van de Zalmvisscherij rond de Merwede, slaagden we erin een man te vinden, die ons met zijn bootje naar de visschers, die met de galg een gedeelte van de rivier afvischte, wil brengen.

In 'De drie Snoeken' herinnert alles aan de visscherij. Het vistuig ligt er hoog opgestapeld, netten in alle soorten, bestemd om alle mogelijke visschen te verschalken. In een hoekje van het café zitten een paar mannen, die een bordje met kwartjes, guldens en rijksdaalders voor zich hebben staan; bij hen moeten de mannen hun netten en ander materiaal afbetalen, die ze gekocht hebben. Intusschen steken we van wal naar de galgvisschers iets stroomafwaarts en langzaam roeit onze man ons erheen. Het is een aardig bedrijf, zoo'n galgvisscherij. Een vijf-en-twintig man zijn op een vlot, dat getrokken wordt door een sleepboot. In het midden van het vlot is een apparaat aangebracht, dat in den volksmond den naam van galg heeft gekregen. Is men op de plaats gekomen, waar het net uitgelegd wordt, dan gaan een paar mannen in een bootje, en het is hun taak het net in een grooten boog uit te zetten. Is dit gebeurd, dan wordt de galg langzaam naar beneden gelaten en het net, dat met steenen verzwaard is, zakt tot een diepte van zeven à acht meter. Het komt dan op den bodem van de rivier terecht, want op den bodem moet men de zalm verschalken. Men heeft dus als het ware een lange sleuf gemaakt, het net heeft een lengte van wel vierhonderd meter, dat langzaam wordt ingehaald.



** Wie dit toestel ziet, waarmee op de Merwede naar zalm gevischt wordt, kan zich voorstellen, waarom van galgvisscherij gesproken wordt.*



** Trekken..... trekken.....trekken !*

De vijf-en-twintig man hebben zich nu aan beide zijden van de galg op het vlot opgesteld en trekken samen het net in. Het spannendste oogenblik is natuurlijk, als het laatste gedeelte van het net wordt ingehaald en men zal weten, of de trek succes heeft gehad.

De spanning op de gezichten van de visschers wordt zichtbaar, immers iedere gevangen zalm betekent betere verdiensten. Voorzichtig gaan de laatste trekken en ze houden het net zoo kort mogelijk, want het is meer dan eens gebeurd, dat een knaap van een visch net als men hem dacht te grijpen met een sprong overboord en de vrijheid insprong. Is het net éénmaal ingehaald, dan vaart het sleepbootje weer terug stroomopwaarts, want men vangt zalm met den stroom mee. Een volgende trek kan dan weer beginnen.

** De laatste loodjes..... klaar om te grijpen, zoo wordt de vangst afgewacht, terwijl de 25 man het net gestadig aantrekken. Het is heusch niet denkbeeldig, dat de zalm zich met een flinke sprong in het water tracht te redden.*



De gevangen zalm wordt om de andere week te Woudrichem en Hardinxveld geveild. De fijne vischwinkels sturen hun vertegenwoordigers dikwijls naar deze veiling toe om de visch hier rechtstreeks te kopen. De zalm behoort tegenwoordig in ons land tot de zeldzaamste vischsoorten. En toch is er vroeger een tijd geweest, dat zalm niets bijzonders beteekende. We lazen zelfs dat dienstboden, als ze bij een 'nieuwe mevrouw' kwamen de conditie stelden, dat ze niet vaker dan tweemaal per week 'roode visch' zouden krijgen. Dat zullen ze nu niet meer doen !

Zalm is een zeevisch, al wordt ze op de rivier gevangen. In de bruisende bergbeken worden de jonge zalmpjes geboren en als ze een jaar oud zijn, trekken ze naar de zee.

Waar ze blijven is een raadsel, want haast nooit worden er op zee zalmen gevangen. Na een jaar of vijf gaan de volwassen zalmen, dik en vet weer de rivier op. En het wonderlijke is, dat de zalmen altijd precies naar dezelfde rivier terugkeeren, waar ze geboren werden. Ze zwemmen de rivieren op om ver in 't binnenland, in de bergbeken hun eitjes te leggen.

Niets is in staat om hen tegen te houden, ze springen tegen de watervallen op en gaan onvermoeibaar door naar hun doel. Slechts een deel bereikt de bergbeken, want onderweg vallen er duizenden ten prooi aan roofvisschen en andere roofdieren en vooral aan den mensch. Doordat er in Europa zoo meedogenloos jacht gemaakt is op de zalmen en door de vervuiling van de rivieren, zijn ze nu zeldzaam geworden. Maar in andere streken van de aarde bijvoorbeeld in Alaska, het hooge Noorden van Amerika, is dat anders. Daar komen de zalmen soms met zulke ontzaglijke massa's de rivieren opstormen, dat er een verstopping door ontstaat.

Bij tienduizenden dringen ze elkaar dan op de oevers en de bevolking heeft ze maar voor 't oprapen. In dat wondere verre land zijn dan ook de enorme fabrieken waar de blikken zalm, zooals wij ze kennen, gemaakt worden.

** De buit: een flinke zalm van een pond of dertig. Die zal wel heel wat per pond opbrengen, maar er zijn dan ook 25 man voor aan 't ploeteren geweest en die vangen tegenwoordig per dag maar weinig. Dus moeten de fijnproevers hun zalm duur betalen.*

